NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **X.** V sredo 5. maja (poznoživna) 1852. *List* **36.**

Mila tičica.

Tamki v gojzdu tica péva,
Britki njeni vsi so glasi,
Le na kratko vmolkne včasi
Ino zopet žvergoleva.

Kaj se neki je zgodilo
Drobni tičci, da žaluje?
Kaj ji je? po kom zdihuje
Žalostno tako, tak milo?

Njene pevati sestrice
Slišim radost samo v logi,
Le veselo krog in krogi
Druge žuborijo tice.

Vsa narava veselí se,
Tičica žaluje sama,
Kakšina jo tare zmama
Tudi da ne veselí se?

Deček ji poredin mlade
Je pobral, ubil je druga,
Torej tare tico tuga,
Torej radosti ne znade.

Milo pesem njo glasí se,
Po vsim logu se razlega,
Clo do neba vpitje sega:
Deček, deček tresi ti se! M. Veljavec.

Gospodarske skušnje.

(*Kôli se dajo veliko terdniši narediti*) kakor če so na spodnjim koncu nasmodeni, s kterim se v zemljo vtaknejo, ako se spodnji konec nekoliko dni v apnéno vodo postavi; po tem, ko se posuší, se namaže z hudičevim oljem (Vitriolöl), in se spet postavi na sonce sušiti. Na to vižo se spodnji del kola tako rekoč okamení in je za zmiraj obvarovan trohnjenja.

(*Močno hvaljena Angleška maz za konjsko opravo* (kšir) in za usnje pri kočijah se takole naredí: vzemi 1 bokal mleka, zavri ga in primešaj vrelimu mleku 4 lote dobriga in lahko raztopljiviga mjila (žajfe); to zmes dobro premešaj in pusti, da se nekoliko pokuha; — potem primešaj čistiga in ne žarkoviga lanéniga olja 4 lote, in vse dobro pretresi. Ako se s to mešanico usnje namaže, se ohrani volno in mehko, da se ne lomi.

(*Kader krompir začne poganjati, zna biti nevaren prešičem*), če se ga jim preveč da. To so skušnje učile v več krajih Parskiga, kjer je že več let zaporedama veliko prešičev od mesca maliga travna (aprila) do rožnika (junia) nanaglama pocepalo; mislilo se je, da je čerm (vrančni prisad) ali šenj; sedaj pa se je za gotovo zvedilo, da je tega kriv tisti strup, ki je pod imenam solanin znan in se v krompirju, ki začne kal poganjati, v veči meri nabira. Tako zavdana živina postane kakor mertva na zadnjih nogah, koža na notranji plati nog se pokaže rudeča kakor šenjasta, in ta rudečina se razprostrè čez trebuh in persi, in živina pogine. — V tistih krajih, kjer so krompir kalí otrebili, ga kuhali, vodo odlili in potem še le suh krompir prešičem dajali, ni nobeden zbolel; povsod drugej pa, kjer niso tako ravnali, je vse pocepalo, če so sirov krompir, ki je že poganjal, imenovane mesce prešičem pokladali. — Naj nam bo ta skušnja v poduk.

Zakaj gré kupčija z železnino v ptuje dežele rakovo pot?

V 98. listu nemškiga Teržaškiga časnika beremo v dopisu iz Dunaja pomína in premislika vredno razodetje: zakaj gré železnína austrianska rakovo pot? in zakaj se tudi mnoge rokodelstva na višji stopnjo povzdigniti ne morejo? Imenovani sostavek se takole glasí:

„Visoka cena, po kteri vlastniki železnih rud železo prodajajo in tiste tlačijo, ki železnino izdelujejo, je vsekala naši domači kupčíi z železnino globoke rane, in je storila, da naše blago, kteriga se je že v 10. stoletji na vse kraje po sredozemskim morji prodajalo, nima ondi kupca več.

Angleška dežela in poslednji čas tudi Belgia, podpirane po svobodnim kupčijstvu, ste si vedile vse dobičke, ktere jima natora v rudnikih delí, v svoj prid boljši oberniti, kot austrianski fužinarji, in ste prekosile z nižji ceno, po kteri svoje železnine na vunanje terge sveta na prodaj vozite, vse druge dežele. Železo pa je v imenovanih deželah lahko bolji kup zato, ker so Angleži in Belgičani vse dela v fužinah tako po novih znajdbah popravili, da zamorejo železo z veliko manjšimi stroški iz rud izdelovati.

Kar še sedaj naše cesarstvo posebno železnine čez morje prodá, so píle, britve in žeblji; pa tudi v tem blagu so že začeli Angleži in Belgičani naše blago tlačiti, tako, da ga bojo kmalo spodrinili, ako se naši železnikarji ne rešijo kmalo jarma predrage cene železa. Ako se to ne zgodí, bo še ta mala kupčija v ptujih deželah zastala.

V nobeni drugi reči pa se ne kaže potreba po boljšim blagu tako očitna, kakor pri mnogoverstnim obertnijskim in rokodelskim orodji.

Dobro orodje (Werkzeug) je perva potreba za fabrikanta, kakor za rokodelca. Brez dobriga orodja se ne more ročno, dobro, lepo, hitro delati, in po vsim tem je izdelk manj vreden, kakor je tisti, ki se z boljšim orodjem napravi.

Kdor je, na priliko, zboljšane skoble (oble), svedre, žage itd. vidil, ktere imajo Angleži, bo lahko spoznal, da zamorejo angleški rokodelci z veliko večim dobičkam delati, kakor naši, in da ni čuda, da njih obertnijstvo in rokodelstvo tako močno napredva.

Predelječ bi zašli, ako bi se hotli spustiti v pregled vsih poprav in zboljškov angleškiga orodja; le nekterih hočemo omeniti.

Ako, na priliko, Angležh hoče kakošno orodje iz jekla izdelati, nar pervo natanjko pregleda jeklo; vsaka štanga jekla se prelomi, na prelómu se notranje jedro jekla dobro presodi in še le potem se določi: za ktero orodje bo to jeklo nar bolji,— ker ni vse eno, ali se iz tega jekla žaga ali dleto ali kaj druziga naredí. Žaga potrebuje bolj zategljiviga, ne preterdiga jekla, dleto pa terdiga, da se zamore ojstrina huda narediti.

Kako pa delajo pri nas? Mojster pošlje dostikrat le svojiga učenca v štacuno po jekla; tergovec mu ga dá, kakoršno mu ravno pod roko pride brez natanjčniga določka njegove baže. Iz tega jekla naredí mojster dleto, ali nož za peresa, ali sveder, ali kako zdravniško orodje — z eno besedo, vse kar mu je naročeno bilo. Je izdelk dober, se je le primerilo, da je ravno na tako jeklo zadel, ktero je dobro bilo za naročeno blago.

Ali bi se ne dalo ti napaki v okom priti, ko bi že jeklarji, ki zamorejo bažo (sorto) jekla nar gotovši presoditi, svoje blago prebirali (sortirali) in potem zaznamovali (numerirali)? Gotovo bi se smelo pričakovati, če bi to vestno storili, da bi se kmalo marsikaj na našim domačim blagu popravilo in zboljšalo.

Ravno tako imenitno za dobro izdelovanje mnogoverstniga orodja je tudi to, da v angleških delavnicah ima vsak delavec svoje edíno delo določeno, pri kterim vedno ostane, eden dela to, drug kaj druziga, in tako se vsak svojiga dela tako navadi, da ga brez pogreška popolnama opravlja.

Če ravno so velike napake, ki austriansko železníno sedaj tarejo, bi se dale vunder odpraviti, če bi železnikarji po svetu šli, učit se, kako drugod delajo, — če bi si za boljši izdelke nekoliko več truda prizadjali, pa tudi kaj več kapitala zamogli na svoje rokodelstvo oberniti.

Pred vsim pa bi jim moglo mogoče biti, da bi se za svoj trud in za svoje stroške tudi kaj prislužili, in da bi zamogli sčasoma kupčijo z železníno spet na tisto veljavnost povzdigniti, ki jo je austriansko blago v ptujih deželah nekdaj imelo.

To pa ni mogoče drugač, dokler morajo plesati, kakor jim rudnikarji godejo, to je, dokler kup siroviga železa cenejši ni. Cenejši pa bo, ako se bojo tudi v naših fužinah tiste poprave vpeljale, po kterih fužinarja železo bolji kup stane.

Potovanje

po nekterih jugo-slavenskih krajih.

Spisal M. Verne.

5. pismo.

Dragi prijatel!

Ko sim bil ta starodavni sloviti grad, kjer je po nekterih učenih Arupinum ali Aurupium nekdanje Japidie bilo, natanjko ogledal, sim se v Lašče vernil, in po tem v Ribnico podal. Pot pelje po nekim žlebu prek Orteneškiga gojzda v prijetno, precej široko ravno Ribniško dolíno, ki jo okrog in okrog hribje in gore obdajajo. Ribnica, kamor sim takrat k slovesnim vpeljanju noviga tehanta, nekdanjiga součenca in vedno zvestiga prijatla g. Holcapfel-na potoval, je prav zal, snažin terg, šest milj od Ljubljane. Nekdaj se je temu tergu ravno taka godila kakor Cerknici. Siloviti Turki so ga vedno napadali in ropali, in mnogokrat je tudi pogorel. Od leta 1480 do 1564 je oginj terg petkrat razdjal, pa vselej so ga spet lepšiga sozidali, in posebno lep je po zadnjim požaru leta 1783. Cerkev pa nima nič posebniga, in je, kakor se mi je zdelo, premajhna.

Ribničanje so pridni in delavni, in kupčujejo z leseno in lončeno posodo, ki jo sami delajo in tudi v daljne kraje prodajajo. Zato so pa nekteri tudi prav premožni in zvedeni možjé. Ne vém tedaj, od kod pride, de se toliko smešnic od Ribničanjev pripoveduje, ki so vunder večidel bistriga uma. Veliko sim jih že slišal, pa ta le mi nar bolj dopade: Nek Ribničan, ki je z lonci večkrat tudi v Terst prišel, je bil hudo zbolel, in ko mu je duhoven dušo priporočeval in ga opominjal, de naj reče še troje sladkih imen, je z veliko težavo, ker je že komaj dihal, rekel: „cüker — med — pa Teržaške fige“.

Iz Ribnice sim šel tretji dan še poglavno, ali marveč edino mesto Kočevske vojvodine ogledat. Ta nemška vojvodina vsred slovenske zemlje je kakošnih 18 štirjaških milj velika, silno gorata, in pozimi veliko merzlejši, ko druge okrajne, ki jo obdajajo, razun Ribniške, ki je enake lege. Na meji Ribniške okrajne je večkrat povodinj, kadar o deževnim vremenu podzemeljske jame, v ktere se mnogi potoki stekajo, vode dovolj požirati ne morejo. Sicer pa ima Kočevska vojvodina, ki malo čez 30 tisuč duš šteje, večidel le malo vode. Ko sim se po lepi ravnini proti Kočevskim mestu peljal, sim vidil že od dalječ visoko verh gore podertine nekiga grada, ki ga je Miroslav Celjski sozidal, in ki mu zato „Friedrichstein“ pravijo. Mestice je le majhno, in nima nič posebniga. Vsaciga popotnika, ki v Kočevje pride in najde tukaj na slovenski zemlji nemško ljudstvo naseljeno s čudnim nemškim jezikam, bo pa mikalo zvediti: kako, kdaj in od kod je to ljudstvice tù sèm naletelo. Valvazor nam to razodene iz stariga pisanja, ki ga je škof Tomaž Krön v arhivu škofje Loke našel, in ki tole pripoveduje: „Potem ko je nemški cesar Karl IV. Frankone in Thüringenčane, ki so se spuntali, premagal, je dal grofu Miroslavu Ortenburškimu na njegovo prošnjo 300 mož z ženami in otroci vred iz imenovanih dežel v sužnost, ki bi bili imeli scer zavolj puntanja kaznovani biti. Grof Ortenburški jih je razposlal po gojzdih, kjer je sedaj Kočevsko; ko so sčasoma gojzde posekali in strebili, so sozidali 7 farnih cerkev“. Tako so prišli sedanji Kočevarji med Slovence pod nemškim cesarjem Karlnam IV., ki je vladar bil od leta 1346 do 1378. Schönleben misli, de je imé Gottschee od papačene besede Gott Segen. Ko so namreč nemški naselniki začeli drevje sekati, so nek imeli navado pri tem delu vedno Boga prositi z besedo Gott Segen! ali bolj terdo po njih jeziku Gott Schegen; Krajnci to večkrat ponovljano besedo slišaje so jo po Schönlebnovih mislih prestrojili v Gottschee (Kočevje), in ta kraj tako kerstili.

Potem sim se drugi dan iz Ribnice skozi Soderšico domú vernil. Spomin mnogo veseliga o silnim, hudim času mi je še marsikake druge spomine obudil. Verh mnogih napak in napčnost sim se spomnil narodne straže, ki se je semtertje prav verlo obnašala, in posebno v Terstu veliko nesreče obvarvala. Smeh pa me še sili, ko se nekiga tolstiga kerčmarja spomnim, ki se je v nekim tergu s tovarši orožja vadil, in s trebuham, desiravno je v zadnji versti stal, še čez pervo versto segal. Spomnil sim se pa tudi tiste mlade

krajnske prerokinje, ki, kakor nekteri terdijo, na nekim hribu pri Soderšici čudeže dela. Meni se le to čudno zdí, de duhovni in svetni oblastniki take burke toliko časa vganjati pusté!! Znabiti se bo reklo: kako čmo pomagati? Dekleta ne moremo staršem vzeti? Zakaj ne? Se vzame staršem sto in sto, tisuč in tisuč zdravih verlih mladenčev v brambo deželá — zakaj bi se ne vzelo eno bolno dekle in se dalo v bolnišnico ozdravljati v brambo čiste vére in odvernjenje toliko škodljivih vraž in sleparij!

Poprejšnje potovanje po nekdanji Japidii premišljevaje sim prišel v hipu na verh gojzda, ki Postojnsko dolino od Planinske delí. Tù se mi je prikazala lepa cerkev Matere Božje na Planinski gori, kamor ljudjé iz mnogih krajev, posebno pa iz Hrenovske in Slavinske fare o malim Šmarnu radi na božjo pot hodijo, in kjer sim se v mladih letih, ko sim na jesenske šolske praznike iz Ljubljane domú hodil, z domačimi ljudmí in z drugimi znanci velikokrat sošel. — Iz verh gojzda pelje prav lepa cesta, ki se víje kakor Koroška cesta čez Ljubelj, v Planino, velik, lep in bogat terg prek visokiga hriba. Pred tergam še stojí dandanašnji kakor straža okrogel stolp maliga grada (Kleinhäusel), v kterim je glasoviti Rauber bival, ki je Jamskiga Erazma zaterl. Precej pri tem stolpu pride Pivka iz Postojnske jame spet na svitlo; tode ne pravi se ji več Pivka, temuč Unc, ki že pri izvirku velik malin goni. Veliko vode dobiva Unc pa tudi po drugim izvirku, narberžé iz Cerkniškiga jezera, v nekim zalim kotu bolj proti jugu, in teče po prav prijetni ravni dolini, ki veliko sená rodí, malo več kot eno uro dalječ proti Garčerevcu, ter se tù v ravnini spet v podzemeljske jame pogrezne. Še le na Verhniki pride spet na svitlo, pa imé še enkrat spremení in se Ljubljanica imenuje. Ko ob dolgo deževnim vremenu iz omenjenih izvirkov toliko vode pride, de je žrela blizo Garčerevca dovolj požirati ne morejo, se napravi povodinj, ki celo dolíno zalíje, in se včasih — k sreči ne ravno pogostama — tako naraste, de ni nobeniga drevesa v dolíni iz vode viditi, in de se morajo ljudjé v spodnji Planini iz svojih hiš vmakniti. — Zavolj večkratnih takih povodinj se je morala tudi cesta, ki je nekdaj posred dolíne skozi Laze šla, više prek visoke gore skozi Garčerevc napraviti, in v nekterih krajih prav iz žive skale izsekati. — Še je opomniti tù krasniga, nekdaj Kobencelnoviga, potem Koreninoviga, zdaj pa Windišgrecoviga grada, ki mu po domače sploh Planinski grad, po nemško pa „Haasberg“ pravijo, in ki na desni strani Unca Planinskimu tergu nasproti stojí.

Pogled v Bosno *).

Vseslaveni in celò tisti, ki se osobito le Slavene imenujejo, se ozirajo z radovednim očesom v europejsko Turčijo. Tam so Slaveni še, kakor so bili nekdaj, prosti tujega kvara, skoz 300 let so skoraj na enej in istej stopnji ostali. Čeravno ne omikan, vunder ni pokvarjen ti narod, je krepak in se europejske mehkužnosti še ni navzel, ktera je zahodnjo Europo že skoraj ob vso moč pripravila. Ena veličanska misel, ena vnemajoča iskra, en mogočen mož, — in trohljeni stebri europejske Turčije bi se stresli in zrušili.

Kakor mêdlo truplo, ki nima notrajne, oživljajoče gorkote, bolehva država nekdaj tako silnega carstva Ozmanov. Tudi poskušnje starega prijatla gjavrov, Rešidpašata, strohljeno, razjedeno in podkopano poslopje Izlama po potrebah novega časa popraviti, so več pokvarile, kakor koristile pri svojoglavnih starih Turčinih, ki psujejo vsacega človeka, ki ni njih rodú, in zaničujejo vse, kar ni turškega. Europejska Turčija je nehala biti, kar je nekdaj bila, strah zahodnim dežélam; ni pa nehala biti deržavna potreba, od kar je „zlati rog“ pravdo zastavil deržavnikom zapadnih in severnih dežel.

Slaveni v Turčíi so Turkom tèrn v pêti; to razodeva sultanova vlada očitno; čimu sicer tako silovito ravnanje v Bosni? Zakaj se ljudstvu orožje jemlje, kteremu je orožje toliko kot truplu duša? Neumno bi bilo misliti na vstajo Slavenov in posebno na Turškem sedanji čas; da pa Slaveni vendar le Turkom strah delajo, da se na poznejo mogočost vstaje ondi vérje, pričajo plašne serca v Carigradu.

Serbia, Moldavia, Vlahija so turški jarm zaporedoma otresle; Gerško se je oprostilo; če Bulgarsko pod turškim žezlom ostane, se ne vé; kos za kosom je tergala Rusia od Turčije tikama do poslednje meje Turškega. Ako bi na Ruskem zares vse v tako popolnem redu bilo, kakor se v unanjih deržavah meni, — ako bi v terdnjavah njih dovolj živeža bilo, ako bi topništvo tako močno stalo, ako bi vojaštvo tako izurjeno v orožji bilo, kot so armade europejske, znabiti da bi bili Rusje že poterkali na Carigradske vrata. Menimo vendar, da velikan sveta še ni versača svoje močí dospel, da ura še ni prišla, mu nad Černo morje udariti. Ako bi se kaj tacega sedaj zgodilo, bi mu cela Europa s topovi odgovorila, ker izobraženi narodi zahodnih dežel še niso tako opešali, da bi pri tacem početji mirno gledali. Pšica v serce večernih dežel se še ne smé vbosti. — Turčija bo vidoma sama razpadala in obnemogla.

Turški Slaveni se tiste dôbe veselé, ker upajo, da bojo rešeni silnega jarma, ki jim vničuje véro in narod. Oni se ozirajo večidel na Rusko, kamor jih močna véz, véz vére, vleče. Bosnjakom, Serbom in Bulgarom gré véra čez vse, in jim je veliko več kot narodnost. Napad na svete pravice njih vére zamore spodbosti to ljudstvo k vsemu, kar le človeška moč storiti zamore.

Večkrat se je Ruski vladi očitalo, da to tako živo iskro vére in narodske žlahte podpihuje v Bosni in na Serbskem. Tako očitanje pa je krivo oponašanje. Tega Rusíi ni treba, ker samo po sebi se razvija ondi vse v njeni prid. Ni ji potreba skrivnih poslancov pošiljati med turške Slavene, da bi v njih narodsko zavest budili, ker oni nikdar niso pozabili narodske zgodovine. In če se tudi tù in tam kak opravnik vseslovanske stranke prikaže, se to ne zgodí po naročilu Rusie, še manj pa po naročilu Austrie, ki takih naklepov gotovo ne kuje.

Le spomniti se je treba živega gibanja v Bosni, ko so v letu 1848 Slaveni se zoper Madjare bojevali; znano je, da so se jim Bosnjaki v pomoč ponudili, in ker se jim je to odreklo, se je vendar marsikak junak z gor in gojzdov Bosne prikradel na Savo, se vdeležit svete vojske. Jugoslaveni se naprej pomikajo, nemška izobraženost sega proti jugu in tako si nasprot stojita dva naroda na zgornji Savi inakih misel, inakih djanj. Ako bi ne bila Austria tudi nemška pervooblastna država, bi serca Bosnjakov za njo veliko živejši bíle; toliko bolj se tedaj na Serbsko ozirajo, na mlado, novorojeno deržavo Slavenov, deželo njih željá.

(Dalje sledí.)

*) Iz nemškiga Teržaškiga časnika »Triester Zeitung«.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Senožeč 2. maja. =. Če je južno vreme slišimo lepo zvonenje iz bližnje primorske vasí Štorje imenovane. Spet hvali delo mojstra — našiga rojaka Samasa-ta, ki je zvonove vlil. O ti priliki memo gredé

povém: od kod imé Štorje? Štorjanska soseska je novo cerkev zidala, blizo stare cerkve je bil stolp (turn) in po tem so Lahi vas „vilaggio soto torre“ imenovali, iz kterih besed so menda Slovenci Štorje skovali.

Ker že od Štorij govorimo, ne moremo pozabiti, da so celò taki ljudjé na svetu, ki bližnjimu še cepiča ne privošijo. Naš učitelj je namreč nekiga Štorjana lepo prosil, naj bi mu nekterih cepičev dal od žlahniga drevja, ki ga ima na vertu blizo Teržaške ceste, — ali kaj mislite, da je dobil? Zarobljen odgovor kamnitniga serca: „da nima za-nj cepičev!!“ Mnogo svetev smo že v Novícah brali o obdelovanji Krasa, — pa kaj pomagajo besede, ako bi ondi več tacih in enacih nasprotnikov kmetijstva bilo!

Dragi Kraški sosedje! v lep izgled naj vam bo okrajni komisar rajni Tominc, ki se je za obdelovanje Krasa močno trudil. Število drevés, ki so jih kmetje pod njegovim vodstvam od Štorij do Sezane in sicer poleg Teržaške ceste zasadili, je veliko, in že bi velik gojzd imeli, ako bi bili po njegovi žalibog prezgodnji smerti vsako leto le nekoliko drevés sadili, namest da so jih mnogo že posekali.

Borja in sneg sta nam senó močno podražila, še bolj pa Sever, ki je naredil, da cent 4 goldinarje veljá. To je vunder od sile! Hvale vredin izgled nasproti lakomnim odertnikam dajè gosp. G— v Postojni, kteri je voherniku, ki mu je svetoval, naj bi ceno sena povikšal, odgovoril: „Jez nočem v nesreči svojiga bližnjiga dobička iskati“. Vse hvale vredno je tudi ravnanje gosp. Janeza Dejak-a, kteri iz svoje olarije sladove ostanke, in sicer poln škaf za 6 krajcarjev prodaja, če ravno bi ga lahko za 20 krajcarjev spečal, kar je velika dobrota za kmeta, ki ne more sená kupovati. Zavolj tega je pa tudi v vsih delih srečen. Dejakov ol (pivo), ki ga v Pariz, v Benetke, na Laško in Gerško pošilja, je tako imeniten, da Teržačani v kerčmah le po njem prašajo. 1. maja so v Terstu kerčmarji gotovo več 100 vedrov Senožeškiga ola prodali; v logu (boschetto), kjer se Teržačani shajajo, se sliši sploh le klic: „bira di Senozecia! bira di Senozecia!“

Na koncu mojiga pisma še neke zastavice: Alj je to lepo, če oče sinu, kteri ga za nekoliko sena prosi, da bi blago zavil, ki ga mora v Ricmanje poslati, odgovorí, da ga bo dobil, če za funt 2 krajcarja plača? — ali je človek usmiljeniga serca, kteri za cent sena, ki ga kmetu na posodo da, šest centov tirja, ki mu jih mora ubogi kmet ob času košnje poverniti? — Ali je ravnanje možá hvale vredno, kteri vedno od kristianske ljubezni in milosti govorí, pa pri vsim tem cent sena vunder po 3 goldinarje prodaja?

Menda vganjka teh zastavic ni teška.

Iz Ljubljane. Somnja sedanjiga ne hvalijo tergovci, pa je bilo somanji dan tudi sila slabo vreme. Goveje živíne in konj je bilo veliko, pa precej drago na prodaj; kupca pa je bilo celò malo. Novo konjsko somnjiše je bilo sploh hvaljeno; konji, kterih je bilo čez 600, so bili lepo v dveh verstah postavljeni in v sredi med njimi je bilo prostora obilno. „Če se dolgo iše, se vunder le najde;“ to se je poterdilo tudi pri tem somnjišu, ktero se je že dolgo pripravniši želelo. Če se bojo drugi somenj konji v dveh verstah tako postavili, da bo po sredi med tema verstama le hodíše za kupce in bojo na obéh straneh konji z glavami proti temu hodišu postavljeni, ne more konjsko somnjiše boljši vredjeno biti. Toliko slabeji pa je somnjiše za govejo živíno vredjeno; tù vse križem stojí, tako da kupec nikakor ne more vse živíne viditi, ker je brez vsiga reda postavljena, kar je ravno tako za kupca nerodno, kakor za prodajavca slabo. Treba bi tedaj bilo, da bi se tudi tukaj živína v tako lep red postavila, kakor stojí sedaj na konjskim somnji.

Novičar iz mnogih krajev.

Po višjim ukazu se imajo topovi, ktere so imele nektere mesta za naznanilo ognja, preč spraviti. — Ker dosihmal niso bili vsi učitelji ljudskih šol na prisego vzeti, se bo, kakor se sliši, to prihodnjič zgodilo. — Ministerstvo poduka je več učenim in v starim slovstvu izvedenim možém izročilo sostavo nove izdaje starih klasikarjev za rabo gimnazialnih šol. — Derva na vago prodajati, je ministerstvo kupčijstva dovolilo; tode vage morajo po naukazu izdelane biti. — Cesarskimu žebstvu je dobra poprava namenjena, namreč: da se bojo posebno žebci domačiga plemena in lepe postave za domačo rejo izbirali, zlasti pa tisti teške rodbine; — lahkonožni in šibki ptujci so že večkrat teške plemena popačili. — Od več krajev se zvé, da mraz 16. in 17. aprila vunder ni toliko škoduval, kakor se je sperviga mislilo. — Benečani se bojé za svilo, ker murbe še niso veliko odganjati začele, bojo tedaj svilodi o polovici tega mesca še malo živeža dobili. — Mnogo večih kmetovavcov v spodnji Austrii je prosilo ministerstvo, da bi dovolilo kmetovavcam ondi si asekuracijo zoper točo napraviti. — Mestna gosposka v Augsburgu bo letos silno čez kebre planila; vsak kdor jih en vagan prinese, dobí 12 krajc. za-nje. — Tudi Dunajska kmetijska družba je naznanila razglas po deželi: naj bi se tiči ne lovíli! — Deklica, ki je bila vsa terda in brez zavesti skoz 6 mescov v Dunajski bolnišnici in ktero so že spet nekteri babjoverci za čudodelko imeli, se je ozdravila in že rudečelična 14 dni na sprehod hodi. — Zagrebški časnik poterdi, da je Omer paša svojimu svaku s silo ženo in otroka vzel, — da mu bi pa bil 4000 cekinov za-njo dal, kakor je govoríca bila, pa pravi, da ni res. — 25. dan pret. mesca so zasačili v Parizu veliko beraško tovaršijo z njenim glavarjem vred; imela je za večerne shode veliko hišo najeto, kjer so imeli berači tudi svoje oblačila, najete otroke itd. spravljene; zvečer so se snidili in razdelili, kar so po dnevu naberačili ali vkradli. — Rimska vlada si bo napravila tuje polke (regimente), kterih dvoje bo iz Nemcov in Švajcarjev obstalo; vsak kdor stopi v Rimsko armado, če tudi ni katoljške vére, prejme 350 frankov. — V našim delu sveta se na leto porabi 417 milionov in 200.000 funtov tobaka; 231 mil. in 200.000 ga Europa sama pridela, 186 mil. funtov ga pa kupi v drugih delih svetá.

Popravik.

V življenjopisu Vega-ta je njemu po pomoti čast pripisana, da se zvezda »Wega« po njegovim iménu tako imenuje. »Wega«, ena nar večih zvezd na nebesu, je v starodavnih časih imenovana bila po ozvezdji, v kteriga okrožje spada, namreč: λυρα, χελυς, λυρα ἑρμαιη ali κολληναιη Fides, Fidicula, Lyra. Dandanašnje imé Wega pa je popačeno iz poslednje besede arabskiga iména El-nesr el wâki (pajadoči orel). — Ta popravek po razjasnjenji v zvezdoslovji izvedeniga moža naznani vredništvo, pričakovaje, da bo g. pisatelj kmalo sam vzrok te pomote bravcam razodel. Vred.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*